

VIRKAMIESLAUTAKUNNAN PÄÄTÖS

Päätös nro 43/2002
16.10.2002

Asia: Virantoimituksesta pidättämistä koskeva oikaisuvaatimus

Päätös, johon haetaan muutosta

Johtava kihlakunnansyyttäjä on päätöksellään 22.5.2002 pidättänyt toimistosihteerin A:n virantoimituksesta virkamieslain 40 §:n 2 momentin 1 kohdan nojalla esitutkinnan ja mahdollisen rikosoikeudenkäynnin ajaksi.

Sodankylän kihlakunnanviraston syyttäjäosastolle oli 14.5.2002 tullut poliisilta rikosilmoitus, jonka mukaan A on epäiltynä Sodankylässä 10.9.1997-15.4.2002 tehdystä verorikkomuksesta. Rikosilmoituksen mukaan A on elinkeinonharjoittajana jättänyt suorittamatta arvonlisäveroja 102 878,67 markkaa, palkoista pidätettyjä ennakonpidätyksiä 66 082,92 markkaa ja työnantajan sosiaaliturvamaksuja 8 971,17 markkaa. A on kuitenkin jatkanut elinkeinotoimintaansa ja ilmeisesti maksanut muiden velkojien saamia sekä merkittävästi mahdollistanut elinkeinotoimintansa jatkamisen verojen maksun laiminlyönteillä. Verojen maksun laiminlyönti ei ole johtunut A:n maksukyvyttömyydestä.

Päätöksen mukaan syyttäjälaitoksen virkamieheltä vaaditaan normaalia suurempaa lainkuuliaisuutta myös vapaa-aikana. A:n toiminta on ollut tietoista ja jatkunut pitkään. Menettely on omiaan vaarantamaan yleisön luottamusta syyttäjälaitokseen. A on syyttäjäosaston keskuspaikassa Sodankylässä ainoa toimistohenkilö. Sihteerin virassaan A joutuu työskentelemään paljon yksin ja omatoimisesti, hän on usein myös ensimmäinen ja ainoa henkilö, jonka asiakas kohtaa virastossa käydessään. A:ta ei henkilökunnan vähälukuisuuden vuoksi ole mahdollista siirtää muihin tehtäviin. Mahdollisella rikossyytteellä ja sen edellyttämällä tutkimuksella voi olla ja on vaikutusta A:n edellytyksiin hoitaa tehtäviään.

Oikaisuvaatimus

A:n virantoimituksesta pidättämistä koskeva päätös on kumottava lainvastaisena ja perusteettomana.

Asiassa on tarvittaessa järjestettävä suullinen oikeudenkäynti.

Oikaisuvaatimuksen mukaan A on vuodesta 1997 lukien harjoittanut toiminnellaan siivoustoimintaa, koska muuten hän ei olisi selvinnyt vuonna 1990 tapahtuneessa avioerossa hänelle jääneistä veloista. Siivoustoiminta ei ole häirinyt A:n viranhoitoa. Virantoimituksesta pidättämistä koskevan päätöksen tehnyt johtava kihlakunnansyyttäjä B on ollut tietoinen A:n taloudellisista vai-

keuksista ja että A on maksanut ulosoton kautta sekä velkoja että veroja. A:n näkemyksen mukaan B on päätöksessään liioitellut A:n aseman merkittävyyttä ja teon vaikutusta hänen kykyynsä hoitaa virkaansa. A:n verojen maksujen laiminlyönti on johtunut inhimillisistä syistä.

Vastine

Johtava kihlakunnansyyttäjä B on antanut vastineen, jonka mukaan hän on ollut tietoinen A:n taloudellisista vaikeuksista mutta vasta 14.5.2002 tehty rikosilmoitus sai hänet epäilemään, että verojen maksamatta jäämiseen saattaisi liittyä rikos.

Vastaselitys

Vastaselityksen mukaan Lapin käräjäoikeus on 12.7.2002 tuominnut A:n verorikkomuksesta 40 päiväsakkoon, jonka lisäksi A veloitettiin suorittamaan vahingonkorvauksena Lapin verovirastolle tilittämättä jääneet verot ja maksut. Samana päivänä A:han kohdistunut virantoimituksesta pidättäminen päätettiin. A lopettaa elokuun 2002 loppuun mennessä elinkeinotoimintansa, koska se ei merkittävien ennakonpidätysten ja ulosottotilitysten vuoksi paranna hänen taloudellista asemaansa. Lapin veroviraston rikosilmoitus tuli A:lle yllätyksenä, koska hän ei missään vaiheessa mieltänyt, että hänen menettelynsä täyttäisi rikoksen tunnusmerkistön. A korostaa, että syyteharkinnan on tehnyt Rovaniemen johtava kihlakunnansyyttäjä ja myös esitutkinta on tehty Rovaniemellä, joten Sodankylän kihlakunnanvirasto ei ollut asian kanssa tekemisissä. A korostaa, että hän on käyttänyt siivoustoimesta saamansa rahat velkojen maksuun. Oikeuskäytännössäkin on oltu eri mieltä siitä, onko sellainen teko, johon A on syyllistynyt, täyttänyt rikoksen tunnusmerkistön eli onko verojen maksun laiminlyönti A:n tilanteeseen verrattavissa tapauksissa, jolloin varat eivät ole riittäneet muiden velkojen maksuun, johtunut maksukyvyttömyydestä vai ei.

Virkamieslautakunnan ratkaisu

Sovellettavat oikeusohjeet

Virkamieslain 14 §:n 2 momentin mukaan virkamiehen on käyttäydyttävä asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla

Virkamieslain 40 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan virkamies voidaan pidättää virantoimituksesta rikossyytteen ja sen edellyttämien tutkimusten ajaksi, jos näillä voi olla vaikutusta virkamiehen edellytyksiin hoitaa tehtäväänsä.

Selvitys tapahtumista

A työskentelee toimistosihteerinä Sodankylän kihlakunnanviraston syyttäjäsivustoimintaa vapaa-aikanaan. A:lla on ollut elinkeinotoimintaansa sivutoimilupaa. Lapin verovirasto on 14.5.2002 jättänyt Sodankylän poliisilaitokselle rikosilmoituksen, jonka mukaan A on jättänyt määrääjässä suorittamatta työntantajamaksuja ja arvonlisäveroja ajalla 10.9.1997-15.4.2002. A on myöntänyt asian mutta kiistää ymmärtäneensä, että olisi syyllistynyt mihinkään rikokseen. A on kertonut ryhtyneensä harjoittamaan elinkeinotoimintaa pystyäkseen maksamaan hänelle 1990 avioerossa jääneet velat ja laiminlyöneensä verojen maksun, koska rahat ovat menneet muiden velkojen maksuun. Vastaselityksen mukaan A on 12.7.2002 tuomittu verorikkomuksesta 40 päiväsakkoon ja vahingonkorvauksiin. A:n virantoimituksesta pidättäminen on samana päivänä päätetty.

Oikeudellinen arvio

Virkamiehen pidättäminen virantoimituksesta rikossyytteen ja sen edellyttämien tutkimusten ajaksi on hallinnollinen toimenpide. Viranomaisen on harkittava kussakin tapauksessa, onko virantoimituksesta pidättämiseen syytä. Harkinnassa on otettava huomioon, onko rikos vähäinen ja onko se tehty viran ulkopuolella. Rikossyytteen ja tutkimusten vaikutusta virkatehtävien hoitoon on arvioitava rikoksen laadun sekä virkamiehen aseman ja tehtävien valossa.

A työskentelee kihlakunnanviraston syyttäjäsivustoimintaa palveluksessa. Viraston tehtävien luonteesta johtuen voitaisiin ajatella, että viraston luotettavuuskuva vaatisi koko henkilökunnalta myös viraston ulkopuolella nuhteetonta käytöstä siten, että virantoimituksesta pidättäminen A:n olosuhteissa olisi perusteltua.

A ei ole tehnyt rikosta, josta rikosilmoitus tehtiin, virassaan vaan viran ulkopuolella asianmukaisen sivutoimiluvan nojalla harjoittamassaan elinkeinotoiminnassa. Rikosasia on ollut tutkittavana Rovaniemen käräjäoikeudessa ei Sodankylässä, missä A työskentelee. Näiden seikkojen nojalla voitaisiin päätellä, ettei rikkomuksella ole ollut vaikutusta A:n toimistosihteerin viran hoitoon.

Rikkomus, josta A:ta on syytetty ja josta hänet on sittemmin tuomittu, ei ole liittynyt A:n viran hoitamiseen. A on laiminlyönyt verojen maksamisen uskottavasti siitä syystä, että elinkeinotoiminnasta saatu voitto on mennyt muiden velkojen maksamiseen. Tämän vuoksi ja ottaen huomioon A:n olosuhteet kokonaisuutena virkamieslautakunnan käsitys on, ettei rikossyytteellä ja siihen liittyneillä tutkimuksilla ole ollut eikä rikosilmoituksen perusteella harkiten todennäköisesti voinut olla sellaista vaikutusta A:n kykyyn hoitaa toimistosihteerin tehtäviä, että virasta pidättämiselle rikossyytteen ja siihen liittyneiden tutkimusten ajaksi olisi ollut virkamieslain 40 § 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja perusteita.

Virkamieslautakunnalla on ollut käytettävissään asian ratkaisemiseksi riittävä kirjallinen aineisto ja asia on sen perusteella ratkaistu A:n hyväksi. Näistä syistä suullisen käsittelyn järjestäminen asiassa ei ole tarpeen.

Päätös

Oikaisuvaatimus hyväksytään.

Sovelletut lainkohdat

Valtion virkamieslaki 40 § 2 momentti 1 kohta

Muutoksenhaku

Valitusosoitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen liitteenä.

Virkamieslautakunnan päätös oli tulos äänestyksestä, jossa enemmistön muodostivat puheenjohtaja Jukarainen, jäsenet Kulla, Paanetoja, M. Nieminen, Komulainen ja Sipiläinen sekä varajäsen Jalava, ja vähemmistön jäsenet Äijälä ja Staffans. Asian esittelijä Ulla-Maarit Heljasvuo.

Eri mieltä olleiden jäsenten Äijälä ja Staffans lausuma:

Virkamieslain 14 §:n 2 momentin mukaan virkamiehen on käyttäydyttävä asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla.

Virkamieslain 40 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan virkamies voidaan pidättää virantoimituksesta rikossyytteen ja sen edellyttämien tutkimusten ajaksi, jos näillä voi olla vaikutusta virkamiehen edellytyksiin hoitaa tehtäväänsä.

Syyttäjälaitoksen tehtävänä on huolehtia rikosoikeudellisen vastuun toteuttamisesta rikosasian käsittelyssä, syyteharkinnassa ja oikeudenkäynnissä asianosaisten oikeusturvan ja yleisen edun vaatimalla tavalla. A:n tehtäviin syyttäjävirston sihteerinä kuuluu työskennellä hyvin paljon itsenäisesti ja oma-toimisesti. Hän on ensimmäinen ja usein myös ainoa henkilö, jonka asiakas kohtaa asioidessaan puhelimitse tai käydessään henkilökohtaisesti syyttäjänvirastossa. Sihteerin tehtävänä on muun muassa syyteharkinnassa olevien asioiden valmistelu ja yhteydenotto asianomistajiin vahingonkorvausvaatimusten selvittämiseksi syyttäjän ajaessa asianomistajan korvausvaatimuksia. A luonnostelee yksinkertaisia haastehakemuksia ja hän voi toimia myös käräjillä syyttäjän avustajana. Lisäksi A hoitaa henkilöstö- ja taloushallinnollisia asioita johtavan kihlakunnansyyttäjän sihteerinä.

Luottamus syyttäjälaitoksen toimintaan edellyttää, että sen henkilöstö käyttäytyy virka-asemansa edellyttämällä tavalla myös vapaa-aikana. An virantoimituksesta pidättämisen perusteena on ollut poliisitutkinnan käynnistäminen epäillyn verorikkomuksen johdosta. Rikoslain 29 luvun 4 § kuuluu seuraavasti: Joka hankkiakseen itselleen tai toiselle taloudellista hyötyä jättää muun syyn kuin maksukyvyttömyyden tai tuomioistuimen määräämän maksukiellon takia määrääjässä suorittamatta 1) ennakonpidätyksen 3) tilitettävän arvonlisäveron tai 4) työnantajan sosiaaliturvamaksun, on tuomittava, jollei teko ole rangaittava veropetoksena, verorikkomuksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

A on pidätetty virantoimituksesta esitutkinnan ja mahdollisen rikosoikeudenkäynnin ajaksi. Ottaen huomioon syyttäjälaitoksen ja A:n erityistä luottamusta edellyttävät tehtävät sekä epäillyn rikoksen laatu A on voitu pidättää virantoimituksesta.

Edellä mainituilla perusteilla katsomme, että oikaisuvaatimus on hylättävä.